

КЫРГЫЗ МАМЛЕКЕТТИК ЮРИДИКАЛЫК УНИВЕРСИТЕТИ

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ИЧКИ ИШТЕР
МИНИСТРЛИГИНИН МИЛИЦИЯНЫН ГЕНЕРАЛ-МАЙОРУ
Э.А. АЛИЕВ АТЫНДАГЫ АКАДЕМИЯСЫ**

Д 12.22.648 Диссертациялык кеңеши

На правах рукописи
УДК 347.1+334.01(575.2)

Кубатбек уулу Нарынбек

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНДА МАМЛЕКЕТТИК-ЖЕКЕ
ӨНӨКТӨШТҮКТҮ АДМИНИСТРАТИВДИК-УКУКТУК ЖӨНГӨ
САЛУУ**

12.00.14 - административдик укук; каржылык укук;
маалымат укук

Юридика илимдеринин кандидаты окумуштуулук
даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациянын
АВТОРЕФЕРАТЫ

Бишкек-2022

Диссертациялык иш Кыргыз мамлекеттик юридикалык университетинин Конституциялык жана административдик укугу кафедрасында аткарылды.

Илимий жетекчи: **Керезбеков Канат Керезбекович,**
юридика илимдеринин доктору, профессор,
Кыргыз мамлекеттик юридикалык университетинин
ректору

Расмий оппоненттер: **Жатканбаева Айжан Ержановна,**
юридика илимдердин доктору, профессор,
аль-Фараби атындагы Казак улуттук
университетинин, юридикалык факультетинин,
бажы, каржы жана экология укугу кафедрасынын
башчысы
Сыдыгалиева Айнаш Сагынговна,
юридика илимдердин кандидаты, доцент,
Б.Н. Ельцин атындагы Кыргыз- Орус славян
университетинин административдик жана каржы
укугу кафедрасынын башчысы

Жетектоочу уюм: Д. Кунаев атындагы Евразиялык юридикалык академиясынын конституциялык, эл аралык укугу жана бажы иштери боюнча кафедра, дареги: Курмангазы көч., 107, Алматы шаары

Илимий эмгекти коргоо 2022-жылдын «9» сентябрда саат 10.00 Кыргыз мамлекеттик юридикалык университетинин жана Кыргыз Республикасынын Ички иштер министрлигинин милициянын генерал-майору Э.А. Алиев атындагы академиясын алдында юридика илимдеринин доктору (кандидаты) окумуштуулук даражасын ыйгаруу боюнча түзүлгөн Д 12.22.648 диссертациялык кеңештин отурумунда корголот. Дареги: Бишкек шаары, Чүй пр., 180 а. конференц-зал (ауд. 412).

Диссертация менен Кыргыз мамлекеттик юридикалык университетинин дареги: 720001, Бишкек шаары, Чүй пр., 180а жана Кыргыз Республикасынын Ички иштер министрлигинин Милициянын генерал-майору Э.А. Алиев атындагы академиясынын дареги: Бишкек шаары, Ч.Валиханов көч., 1а илимий китепканаларынан жана ошондой эле диссертациялык кеңештин сайтынын таанышууга болот <http://www.ksla.kg>

Автореферат 2022-жылдын «8» августунда таркатылды.

Диссертациялык кеңештин окумуштуу катчысы, ю.и.к.

Анаркулова, Э.С.

ИШТИН ЖАЛПЫ МҮНӨЗДӨМӨСҮ

Диссертациялык изилдөөнүн темасынын актуалдуулугу Кыргызстандын экономикасын модернизациялоо, приоритеттүү секторлорду жана тармактарды өнүктүрүү маселесин чечүү мамлекет менен бизнестин өнөктөштүгүсүз мүмкүн эместиги менен шартталган. Кыргызстанда мамлекеттик-жеке өнөктөштүктүн көптөгөн формаларын өнүктүрүү үчүн масштабдуу потенциал бар, бирок аны иш жүзүндө колдонуу үчүн бир катар принципиалдуу маселелерди чечүү зарыл. Биринчиден, өнөктөштүктүн эки тарабы тең эффективдүү мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү долбоорлорго кошумча ресурстарды алып келүү катары кароого болбостугун түшүнүшү керек. Келишимге катышкандардын бардыгынын реалдуу таламдарын эске алуу зарыл. Бизнестин социалдык багыты, анын жеке гана эмес, мамлекеттик проблемаларды да чечүүгө кызыгуусу дагы эле жетиштүү деңгээлде өнүгө элек. Ири да, орто да, чакан бизнес да негизинен киреше табууга, бюджеттик каражаттарды, каражаттарды кайра бөлүштүрүүгө, өлкөнүн экономикасы үчүн өзгөчө мааниге ээ болгон долбоорлорго инвестиция салбоого же башка жол менен катышпоого, анын түзүмүн жакшыртууга умтулуусун көрсөтүүдө.

Мамлекеттик-жеке өнөктөштүк механизмдеринин маанилүүлүгү көбүнчө мамлекеттик башкаруунун инструменттерин жана механизмдерин диверсификациялоо жана өркүндөтүү процесстерине, ошондой эле инфраструктуралык кызмат көрсөтүүлөр жана мамлекеттик кызматтар чөйрөсүндөгү мамлекеттик керектөөлөрдүн өсүп жаткан өнүтүндө мамлекеттин финансылык ресурстарынын жана мүмкүнчүлүктөрүнүн жетишсиз өсүшкө же ал тургай кыскарышына байланыштуу. Бул жагдай мамлекеттик органдар менен жеке чарба жүргүзүүчү субъектилердин кызматташуусунун жаңы формаларын - мамлекеттик-жеке өнөктөштүк механизмдерин издөөнү жана ишке ашырууну талап кылат.

Администрациялык башкаруусуз, субъектилерге мамлекеттик ыйгарым укуктарды бербестен бир дагы мамлекеттик кызмат мүмкүн эместигин эске алуу менен, мамлекеттик-жеке өнөктөштүк институту администрациялык-укуктук жөнгө салууга көбүрөөк баш ийет жана ошого жараша администрациялык укук чөйрөсүндө болот.

Жалпысынан алганда, мамлекеттик-жеке өнөктөштүк мамилелериндеги администрациялык мыйзамдар ачык-айкын жетиштүү деңгээлде иштелип чыккан эмес деп айтууга болот жана изилденип жаткан институтту мамлекеттик башкаруу системасына толук кандуу киргизүү процессин тездетүү үчүн аны изилдөө зарыл.

Жогорудагы аргументтер жана алардан келип чыккан тыянактар мамлекеттик-жеке өнөктөштүктүн натыйжалуулугун жогорулатуу жана

укуктук жөнгө салууну өркүндөтүү боюнча издөөнү талап кылат. Мунун баары диссертациялык изилдөөнүн темасынын актуалдуулугун алдын ала аныктаган.

Изилдөө темасынын актуалдуулугу Кыргыз Республикасында мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү администрациялык-укуктук жөнгө салуу чөйрөсүндө илимий-теориялык иштеп чыгуулардын дээрлик жок экендиги менен да шартталган. Мамлекеттик-жеке өнөктөштүктүн укуктук жөнгө салынышын талдоо менен байланышкан бир катар маселелерди кандайдыр бир деңгээлде камтыган атайын монографиялык изилдөөлөр өтө аз. Бул диссертациялык изилдөөнүн темасынын актуалдуулугун жана маанилүүлүгүн дагы бир жолу тастыктайт.

Диссертациянын темасынын негизги илимий программалар (долбоорлор) жана ири илимий долбоорлор менен байланышы. Диссертациянын темасы демилгелүү болуп саналат.

Изилдөөнүн максаттары жана милдеттери. Диссертациялык изилдөөнүн максаты Кыргыз Республикасындагы мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү администрациялык-укуктук жөнгө салууга комплекстүү теориялык жана укуктук талдоо жүргүзүү, аны өнүктүрүүнүн тенденцияларын аныктоо жана жогоруда көрсөтүлгөн чөйрөдөгү Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын натыйжалуулугун жогорулатууга жана өркүндөтүүгө багытталган рекомендацияларды жана сунуштарды иштеп чыгуу болуп саналат.

Бул максатка жетүү төмөнкү **милдеттерди** ишке ашыруу менен камсыз кылынат:

- мамлекеттик-жеке өнөктөштүктүн концепциясына жана мазмунуна администрациялык-укуктук талдоо жүргүзүү, бул концепцияны чечмелөөгө колдонулуп жаткан илимий мамилелерге талдоо жүргүзүү;

- мамлекеттик-жеке өнөктөштүк чөйрөсүндө администрациялык-укуктук камсыздоону өнүктүрүүнүн жана мамлекеттик башкарууну ишке ашыруунун учурдагы абалына жана келечегине салыштырма-укуктук изилдөө жүргүзүү;

- мамлекеттик-жеке өнөктөштүктүн колдонуудагы формаларын жана моделдерин жана бул чөйрөдө мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү жана мамлекеттик башкарууну ченемдик укуктук камсыздоонун моделдерин изилдөөнү жүргүзүү;

- мамлекеттик башкаруу органдары тарабынан мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү ишке ашыруу проблемаларына талдоо жүргүзүү;

- мамлекеттик-жеке өнөктөштүктүн олуттуу кемчиликтерин жана артыкчылыктарын системалуу изилдөөнү жүргүзүү;

- мамлекеттик-жеке өнөктөштүк маселелерин администрациялык-укуктук жөнгө салуунун сапатын жана өнүгүү келечегин баалоо, аны өркүндөтүү боюнча тиешелүү сунуштарды иштеп чыгуу.

Изилдөөнүн илимий жаңычылдыгы. Диссертация, жогоруда белгиленгендей, Кыргыз Республикасындагы мамлекеттик-жеке өнөктөштүктүн администрациялык-укуктук жөнгө салынышын комплекстүү изилдөөгө арналган алгачкы иштердин бири болуп саналат.

Иште биринчи жолу мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү администрациялык-укуктук жөнгө салууга тиешелүү негизги концепциялар иштелип чыккан жана такталган; мамлекеттик-жеке өнөктөштүктүн кемчиликтерин жана артыкчылыктарын системалуу изилдөө жүргүзүлдү; мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү администрациялык-укуктук жөнгө салуунун өнүгүшүнө изилдөө жүргүзүлдү; мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү укуктук жөнгө салууну жакшыртуу боюнча сунуштар иштелип чыккан.

Алынган натыйжалардын **практикалык мааниси** иштелип чыккан илимий-практикалык жоболор мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү жөнгө салуучу мыйзамда белгиленген тартипте Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү үчүн пайдаланылышы мүмкүн экендигинде турат. Мындан тышкары, автор тарабынан түзүлгөн корутундулар, сунуштар жана рекомендациялар окуу процессинде «Администрациялык укук», «Жарандык укук» сыяктуу дисциплиналарды окутууда колдонулушу мүмкүн.

Диссертациялык изилдөөнүн жыйынтыгы боюнча төмөнкү **жоболор** коргоого сунушталат:

1. Мамлекеттик-жеке өнөктөштүк – бул администрациялык-укуктук жөнгө салуу, ошондой эле экономикага жеке инвестицияларды тартуу аркылуу коомдук кызыкчылыкты ишке ашыруу максатында мамлекеттик өнөктөштөр менен жеке өнөктөштөрдүн кызматташуусунун укуктук жактан жөнгө салынган, татаал администрациялык-укуктук механизми экендиги негизделет.

2. Мамлекеттик-жеке өнөктөштүк мамлекеттик башкарууну ишке ашырууда гана келип чыгышы негиздүү. Администрациялык-укуктук жөнгө салуу жарандык-укуктук жөнгө салуу менен толукталган мамлекеттик-жеке өнөктөштүк чөйрөсүндөгү мамилелерди ченемдик укуктук жөнгө салуунун негизин түзөт.

3. Азыркы учурда мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү өнүктүрүү жана ишке ашыруу үчүн зарыл шарттар түзүлө электиги негизделет. Тактап айтканда, мамлекеттик-жеке өнөктөштүк келишимин түзүү боюнча мамлекеттик бийлик органдары тарабынан чечим кабыл алуу тартиби толук жөнгө салынган эмес.

4. Мамлекеттик бийлик органдары тарабынан мамлекеттик-жеке өнөктөштүк жөнүндө мыйзамдардын талаптары толук сакталбай жаткандыгы, бул өз кезегинде терс натыйжаларга алып келери

далилденген. Тактап айтканда, бул чөйрөдө мамлекеттик башкаруунун натыйжалуулугу жана мүмкүнчүлүгү бир топ төмөндөп, жеке кызыкчылыктар үстөмдүк кылып, көп учурда коомдук кызыкчылыктарга олуттуу карама-каршы келет ж.б.

5. Мамлекеттик-жеке өнөктөштүк жөнүндө келишим администрациялык-укуктук мүнөзгө ээ экендиги, ал администрациялык актыга негизделип, ага ылайык өнөктөштөрдүн ортосунда тобокелдиктерди тескөө, чыгашалар жана кирешелер, финансылык, мүлктүк жана салттуу түрдө мамлекеттик бийлик органдарынын жүрүм-туруму менен байланышкан долбоорду биргелешип ишке ашыруу үчүн өнөктөштөрдүн башка материалдык жана материалдык эмес ресурстары.

6. Мамлекеттик-жеке өнөктөштүк чөйрөсүндөгү мамлекеттик саясаттын артыкчылыктуу багыттарын, ошондой эле мамлекеттик-жеке өнөктөштүк долбоорлорун ишке ашырууга мамлекеттик контролдун кыйла натыйжалуу укуктук жана уюштуруу механизмдерин мыйзамдарда консолидациялоонун зарылдыгын негиздейт.

Изденүүчүнүн жеке салымы. Жүргүзүлгөн илимий-теориялык жана илимий-практикалык изилдөөлөрдүн жүрүшүндө алынган натыйжалар автордун жеке өзү тарабынан алынган жана чоң эмпирикалык жана ченемдик материалды изилдөөгө негизделген.

Изилдөөнүн жыйынтыктарын апробациялоо. Изилдөөнүн жыйынтыгы жана алардын негизинде чыгарылган корутундулар жана сунуштар Кыргыз мамлекеттик юридикалык университетинин Конституциялык жана администрациялык укук кафедрасында талкуу учурунда апробациядан өттү. Диссертациянын негизги жоболору илимий-практикалык конференцияларда жана семинарларда баяндалган.

Диссертациянын жыйынтыктарынын басылмаларда чагылдырылышынын толуктугу. Диссертациянын негизги илимий натыйжалары Кыргыз Республикасынын Президентине караштуу УАКтын президиуму тарабынан бекитилген Рецензияланган илимий басылмалардын тизмесине кирген 10 илимий макалада жарыяланган.

Диссертациянын түзүлүшү. Диссертациянын түзүлүшү изилдөөнүн максаты жана милдеттери менен аныкталат жана кириш сөздү, үч бөлүмдү, корутундуларды жана пайдаланылган адабияттардын тизмесин камтыйт.

ДИССЕРТАЦИЯНЫН НЕГИЗГИ МАЗМУНУ

Киришүү изилдөөнүн актуалдуулугун, максаттарын жана милдеттерин, илимий жаңылыгын, практикалык маанисин негиздейт, коргоого сунушталган жоболорду калыпка салат, изилдөөлөрдүн натыйжаларынын апробацияланышын, диссертациянын

жыйынтыктарынын басылмалардагы толуктугун жана диссертациянын структурасын көрсөтөт.

«Мамлекеттик-жеке өнөктөштүк түшүнүгү жана укуктук табияты» биринчи главасы үч бөлүмдөн турат.

«Мамлекеттик-жеке өнөктөштүктүн түшүнүгү, маңызы жана принциптери» деген биринчи главанын биринчи бөлүмүндө Кыргыз Республикасында мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү администрациялык-укуктук жөнгө салуу көйгөйлөрү илимпоздордун жана практиктердин көңүлүн дайыма буруп келгендиги белгиленген.

Автор белгилегендей, эгерде мыйзамдарга кайрыла турган болсок, анда Кыргыз Республикасынын «Мамлекеттик-жеке өнөктөштүк жөнүндө» Мыйзамынын 4-беренесине ылайык, бул мамлекеттик-жеке өнөктөштүк инфраструктура объектилерин түзүү жана/же модернизациялоо, эксплуатациялоо жана күтүү боюнча долбоорлорду иштеп чыгуу жана ишке ашыруу максатында мамлекеттик жана жеке өнөктөштөрдүн кызматташуусу жана/же инфраструктуралык кызмат көрсөтүүлөр болуп саналат [Мамлекеттик-жеке өнөктөштүк жөнүндө 2021-жылдын 11-августундагы № 98 // Республикалык «Эркин-Тоо» гезити, № 87 (3266)].

Изилдөө темасынын изилденүү даражасы ар кандай булактарда чагылдырылган. Диссертациялык изилдөөнүн теориялык негизин мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү администрациялык-укуктук жөнгө салууга ар кандай деңгээлде таасир этүүчү илимий эмгектер түздү, алардын ичинен төмөнкү ата мекендик жана чет элдик авторлордун эмгектери белгилүү илимий жана практикалык кызыгууну жаратат: С.А. Алымкулов; У.О. Аманалиев; Э.Б. Базарбаев; Д.Н. Бахрах; А.В. Белицкой; Д.И. Денисов; Э.Э. Дуйсенов; А.Е. Жатканбаева; Н.А. Игнатюк; В.А. Кабашкин; К.Т. Камытов; К.К. Керезбеков; В.В. Лазарев; Э.Э. Молдоев; Л.А. Мицкевич; А.Ф. Ноздрачев; Е.В. Охотский; А.С. Пиголкин; Л.Л. Попов; О.В. Ревзина; А.А. Родин; А.Н. Рыбаков; Б.Дж. Рысмендеев; К.Ж. Сабырова; В.Е. Сазонов; Х.М. Салихов; У.М. Самудинов; И.А. Скрипников; А.А. Спиридонов; Ю.Н. Старилов; С.А. Старостин; А.С. Сыдыгалиева; Б.В. Россинский; Ю.А. Тихомиров; В.Е. Чиркин; Н.Т. Шерипов; С.В. Шорохов; А.Т. Хидзев; А.А. Ходырев; О.А. Ястребов жана башкалар.

Иште мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү администрациялык-укуктук жөнгө салуу көйгөйлөрү боюнча диссертациялык изилдөөлөр колдонулган: Административно-правовое регулирование государственно-частного партнерства в России» (2015 г.), М.В. Матявина «Государственно-частное партнерство: зарубежный опыт и возможности его использования в России» (2008 г.), В.Е. Сазонова «Государственно-частное партнерство в России и за рубежом» (2013 г.), А.А. Ходырева «Административно-правовое регулирование государственно-частного партнерства на

современном этапе» (2013 г.) жана башкалар. Ошону менен бирге, диссертациялык деңгээлде Кыргызстанда мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү администрациялык-укуктук жөнгө салуу аткарыла электигин белгилей кетүү керек.

Документте мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү (мындан ары - МЖӨ) бүтүндөй универсалдуу көрүнүш катары жана анын индивидуалдык, аны менен катар укуктук аспектилери катары кароо менен ата мекендик жана чет өлкөлүк илимий адабияттарды талдоо, мамлекеттик-жеке өнөктөштүктүн укуктук жана экономикалык табиятына, бул концепциянын маанисине жана маңызына, ошондой эле мындай шериктештикти уюштуруунун жана ишке ашыруунун формаларына, чектерине жана башка өзгөчөлүктөрүнө карата контрадиктордук жана контроверсиялык көз караштардын жана концепциялардын өтө көп санын негиздүү констатация кылуу мүмкүнчүлүгү белгиленет. Ал эми бул мамлекеттик-жеке өнөктөштүктүн маңызы, мазмуну, мүнөзү жана башка өзгөчөлүктөрүнүн ырааттуу, ички ырааттуу теориялык концепциясын курууга тоскоолдук кылат.

Көбүнчө изилденип жаткан феномендин маңызын жөнөкөйлөтүүгө негизделген мамиле бар, мында мамлекеттик-жеке өнөктөштүк жеткиликтүү баада объектилердин же кызмат көрсөтүүлөрдүн тийиштүү сапатына жетүү үчүн сейрек колдонулуучу механизм катары гана каралат. Ошол эле учурда мамлекеттик-жеке өнөктөштүктүн эң маанилүү, орчундуу максаты, башкача айтканда, алда канча терең жана олуттуу көйгөйлөрдү чечүү жоголуп же атайылап көз жаздымда калып жатат. Ошентип, бүгүнкү күндө мамлекеттик-жеке өнөктөштүктүн концепциясы жана укуктук маңызы жетишсиз изилденген.

Мыйзамдарга ылайык, мамлекеттик-жеке өнөктөштүк инфраструктуралык объектилерге же инфраструктуралык кызмат көрсөтүүлөргө карата колдонулат. Мамлекеттик-жеке өнөктөштүк жер казынасын пайдалануу, мамлекеттик сатып алуулар жана менчиктештирүү менен байланышкан инфраструктуралык объектилерге жана/же инфраструктуралык кызмат көрсөтүүлөргө жайылтылбайт.

Мамлекеттик-жеке өнөктөштүк - бул мамлекеттин жана жеке сектордун ишинин бир түрү, ал эң маанилүү инфраструктуралык объектилерди өнүктүрүү жана чарбалык субъектилерге жана коомго сапаттуу кызматтарды көрсөтүүгө багытталган. Мисал катары мамлекеттик-жеке өнөктөштүк долбоорлорунун алкагында жакынкы убакта Бишкек шаарында 10 бала бакчанын курулушун алсак болот. [https://24.kg/obschestvo/239722_gosudarstvenno-chastnoe_partnerstvo_vbishkeke_hotyat_postroit_10detskih_sadov/].

Бирок автор М.В. Клинованын тастыктоосуна кошулуп, «аралаш экономикада мамлекет менен жеке капиталдын ортосундагы ар бир өз ара

аракеттенүүнү мамлекеттик-жеке өнөктөштүк катары классификациялоого болбойт, бирок бизнес мамлекеттин атынан жана колдоосу менен мурда белгиленген функцияларды аткарганда гана мамлекеттик иш-аракеттин салттуу чөйрөсүнө, анын ичинде инфраструктурага рыноктук принциптер киргизилгенден мурда акыркыларга жүктөлгөн» деген оюн колдойт [Клинова, М.В. Государство и частный капитал в поисках прагматичного взаимодействия [Текст] / М.В. Клинова. - М.: ИММО РАН, 2009. - С. 89-90.].

Улуу Британиядагы эң кадыр-барктуу саясатчылардын бири Нил Киннок Еврокомиссиянын транспорт боюнча комиссары катары (Евробиримдиктин жогорку аткаруу органы) «мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү менчиктештирүүнүн кылдат формасы катары эмес, бирок анда ар бир тарап өзүнүн жеке ар кандай жана так белгиленген ролу бар чыныгы альянс катары кароо керек» деп жазган [Kinnock N. Using public-private partnerships to develop transport infrastructure / Public Private Partnerships Conference (Barbican Centre, London, 24 February 1998). – London, 1998].

Ошентип, эмгекте «мамлекеттик-жеке өнөктөштүк» түшүнүгүнүн колдонулуп жаткан аныктамаларын эске алуу менен жогорудагы түшүнүк көп аспектилүү катары каралат:

1). Кеңири мааниде, мамлекеттик-жеке өнөктөштүк мамлекеттик бийлик органдары менен бүтүндөй коомдун жана анын айрым катмарлары, анын ичинде бизнес-коомдоштуктар, жарандык коом ж.б. менен өз ара аракеттенүүнүн социалдык-экономикалык концепциясы катары каралат. Бул концепциянын (концепцияларды) ар кандай авторлор тарабынан чечмелениши бир кыйла даражада алар келтирген объективдүү илимий аргументтерге гана эмес, ошондой эле алардын баалуулук-идеологиялык позициясына да көз каранды.

2). Тар мааниде мамлекеттик-жеке өнөктөштүк комплекстүү администрациялык-укуктук, финансылык-укуктук, жарандык-укуктук жана уюштуруу-чарбалык механизм катары каралат, ал мамлекеттик жана жеке ишкердиктин субъекттеринин ортосундагы инфраструктуралык жана коомдук кызыкчылыкка шартталган жана ылайык келген башка социалдык маанилүү долбоорлорду ишке ашыруу максатында же социалдык маанилүү кызматтарды көрсөтүү үчүн экономикалык жана институционалдык-уюштуруучулук кызматташтыкты камсыз кылуучу атайын чаралардын, инструменттердин жана механизмдердин тутуму болуп саналат.

«Мамлекеттик-жеке өнөктөштүк чөйрөсүндө келип чыгуучу мамилелерди укуктук жөнгө салуу» биринчи главасынын экинчи бөлүмүндө мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү администрациялык-укуктук жөнгө салуунун булактары каралат.

Иште көрсөтүлгөндөй, мамлекеттик-жеке өнөктөштүк азыркы дүйнөдө компетенттүү жана сарамжалдуу жүрүм-туруму менен экономиканын реалдуу секторун финансылык кризистен чыгарууга байланыштуу бизнестин жана мамлекеттин көйгөйлөрүн чечүүгө ориентациясын камсыздоого багытталган жогорку технологиялык корпоративдик түзүмдөрдү түзүү үчүн негиз боло ала турган механизм болуп саналат.

Мамлекеттик-жеке өнөктөштүк идеясы 1980-жылдары Улуу Британияда заманбап түшүнүккө ээ болгон.

М.В. Матявинанын пикиринде, «мамлекеттик-жеке өнөктөштүк» термини АКШда пайда болгон жана алгач билим берүү программаларын мамлекеттик жана жеке менчик биргелешкен каржылоону, кийинчерээк 1950-жылдары мамлекеттик объектилерди каржылоону түшүндүргөн, ал эми 1960-жылдардан тарта шаарларды модернизациялоо жана реструктуризациялоо менен иштеген мамлекеттик-жеке биргелешкен ишканаларды билдире баштаган [Матявина, М.В. Государственно-частное партнерство: зарубежный опыт и возможности его использования в России: Дис. ... канд. экон. наук [Текст] / М.В. Матявина. – М., 2008].

Австрияда инфраструктуралык объектилерди камсыздоого жеке секторду тартуу тажрыйбасы XIX кылымга таандык. Ошентип, Австриянын темир жол тармагынын бир бөлүгү так мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү ишке ашыруунун алкагында курулган [Текст] // Вестник Санкт- Петербургского университета. Сер. «Менеджмент». – 2010. - Вып. 4. – С. 58-83].

Көптөгөн башка өлкөлөрдөй эле, мамлекеттик-жеке өнөктөштүк Бельгия үчүн принципиалдуу жаңы көрүнүш эмес [Garsse, van S. De concessie in het raam van de publiek-private samenwerking. - Bruges: Die Keure, 2007. – P. 381]. XIX кылымдын орто ченинде Бельгия жаралгандан бери көптөгөн ири инфраструктуралык долбоорлорду ишке ашыруу үчүн мамлекеттик-жеке өнөктөштүк механизмдери колдонулган.

Бразилияда мамлекеттик-жеке өнөктөштүк узак тарыхка ээ. XIX кылымда эле өлкөдө темир жолдорду курууда мамлекеттик-жеке өнөктөштүк механизми ишке кирген [Garsse, van S. De concessie in het raam van de publiek-private samenwerking. – Bruges: Die Keure, 2007. – P. 381].

Испанияда мамлекеттик-жеке өнөктөштүк да узак тарыхка ээ. Пайдалуу кендерди иштетүү боюнча биринчи концессия Испанияда XIII кылымда берилгени белгилүү [Вихрян, А.П. Концессия (исторический экскурс) [Текст] // <<http://gov.cap.ru/hierarhy.asp?page=../26/17411/34030/34069/34136>>].

А. Сазарес Маркое жазгандай, XVIII кылым коомдук иштер жаатындагы иш-аракеттерди системалаштырууда өз алдынча бурулуш учур болгон. Андан кийин түптөлгөн пайдубал 19-кылым бою оң натыйжаларды

алып келди, бул мамлекеттик жана жеке секторлордун өз ара аракеттенүүсүнүн бир катар принциптеринин жана методдорунун тиешелүү өзгөртүүлөр жана адаптациялар менен артикуляцияланышына жана консолидациясына алып келди. Анда бул кызматташтыктын негизги принциптерин жана ыкмаларын белгилеген мыйзамдык база азыркы учурда да өз жемишин берип жатат. [Casares Marcos A. Analisis del marco general, estado actual y perspectivas de las formulas de colaboracion publico-privada con especial referenda a la Comunidad de Castilla y Leon // Estado actual y perspectivas de la colaboracion publico-privada / Consejo Economico y Social de Castilla y Leon / Premio coleccion de estudios del Consejo Economico y Social de Castilla y Leon. Edicion 2010. Coleccion de Estudios CE14. - Valladolid, 2011. – 695 p. – P. 35-215. – P. 36,38, 41. <<http://www.cescyl.es/pdf/coleccionestudios/CE14.pdf>>].

Ошентип, мамлекеттик-жеке өнөктөштүктүн тарыхы Улуу Британияда мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү өнүктүрүүнүн жаңы айлампасы башталган 1980-жылдардын башынан бери өткөн мезгилге караганда кыйла узак мезгилге ээ деген тыянак чыгарылды.

1990-жылдардын ортосунан тартып рынок экономикасы бар дээрлик бардык өлкөлөрдө сервистик инфраструктураны жана башка мамлекеттик кызматтарды көрсөтүү, мамлекеттик инфраструктураны жана мамлекеттик кызматтарды каржылоо жана башкаруу максатында мамлекеттик жана жеке сектордун өнөктөштүгүнө кызыгуу күчөдү. Айрым ишке ашпай калган долбоорлорго жана мамлекеттик-жеке өнөктөштүктүн саясий жактан жай кабыл алынышына карабастан, аларды колдонууну кеңейтүү саясаты Европада, Түндүк Америкада, Латын Америкасында жана башка өнүккөн жана өнүгүп келе жаткан экономикаларда, анын ичинде Кытайда күч алууда.

Азыркы учурда көптөгөн мамлекеттерде мамлекеттик-жеке өнөктөштүктүн уюштуруу формалары жана механизмдери, ошого жараша бул мамилелерди жөнгө салуучу мыйзамдар жетишээрлик жакшы иштелип чыккан жана өнүгүп келе жатат, бул чет өлкөлүк өнөктөштүктү изилдөө жана колдонуу көз карашынан алганда социалдык-экономикалык милдеттерди аткаруудагы проблемаларды чечүүдө мамлекеттик-жеке өнөктөштүктүн тажрыйбасы олуттуу кызыгууну туудурат.

Көптөгөн азыркы өлкөлөрдө мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү жөнгө салуучу уюштуруучулук формалар жана механизмдер жана алар менен бирге, албетте, өнөктөштүк процессинде келип чыккан мамилелерди жөнгө салуучу мыйзамдар жетишерлик сапаттуу долбоорго ээ болуп, өнүгүүнү улантууда, бул өз өлкөсүндө актуалдуу социалдык-экономикалык көйгөйлөрдү чечүү максатында мамлекеттик-жеке өнөктөштүктүн чет өлкөлүк тажрыйбасын үйрөнүү жана колдонууда кечиктирилгис

социалдык-экономикалык көйгөйлөрдү чечүү үчүн олуттуу мотив боло алат.

Иште «мамлекеттик-жеке өнөктөштүк» түшүнүгүнүн (ата мекендик жана чет өлкөлүк авторлор) илимий дефиницияларына, чет өлкөлүк жана эл аралык уюмдардын документтеринин жоболоруна, бир катар чет өлкөлүк мыйзамдардын мамлекеттик мыйзамдардын жоболоруна салыштырма-укуктук сереп жүргүзүү мамлекеттик-жеке өнөктөштүк жөнүндө чет өлкөлүк мыйзамдарды салыштырма-укуктук изилдөөнүн жыйынтыктарын андан ары жалпылоого, автордук концепцияларды тактоого, ошондой эле мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү түшүнүү, чечмелөө жана сыпаттоо боюнча илимий концепцияны автордук интегралдык принциптердин алкагында мамлекеттик-жеке өнөктөштүктүн төмөнкүдөй маанилүү белгилеринин корпусун иштеп чыгууга мүмкүндүк берди.

«Мамлекеттик-жеке өнөктөштүктүн уюштуруу-укуктук формалары» деген биринчи главанын үчүнчү бөлүмүндө мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү ишке ашыруунун формалары каралат.

Иште мамлекеттик-жеке өнөктөштүк кечээ эле пайда болгон эмес жана акыркы он жылдыктардын ойлоп табуусу да эмес, бирок ал акыркы бир нече он жылдыкта өзгөчө өнүккөнүнө көңүл бурулат. Чындыгында, инфраструктураны түзүү, анын иштешин камсыз кылуу жана аны башкаруу максатында мамлекеттик жана жеке сектордун өз ара аракеттешүүсү, өзгөчө транспорт тармагында жетишээрлик тыгыз кызматташуу, дүйнөнүн бир катар өлкөлөрүндө кыйла узак тарыхка жана калыптанып калган салттарга ээ [Матявина, М.В. Государственно-частное партнерство: зарубежный опыт и возможности его использования в России: Дисс. ... канд. экон. наук. [Текст] / М.В. Матявина — М., 2001.].

Автор мамлекеттик-жеке өнөктөштүктүн формаларына карата изилдөөчүлөрдүн бул маселе боюнча бир пикирге ээ эместигин, ошондуктан укуктук адабияттарда мындай формалардын көп санда айырмаланганын белгилейт.

«Государственно-частное партнерство: теория и практика» окуу куралынын авторлору В.Г. Варнавский, А.В. Клименко, В.А. Королев, А.В. Баженов, А.М. Воротников мамлекеттик-жеке өнөктөштүктүн төмөнкүдөй формаларын бөлүп карашат: жеке сектордун инвестициялык милдеттенмелери менен мамлекеттик контракттар, ижара, үлүштүк катышуу, концессия, продукцияны бөлүштүрүү келишими жана эмгектин жана менчик мамилелеринин ар кандай түрлөрүн айкалыштырган келишимдер. [Государственно-частное партнерство: теория и практика : учебное пособие [Текст] / В.Г. Варнавский, А.В. Клименко, В.А. Королев, А.В. Баженов, А.М. Воротников. — М.: Издательский дом

Государственного университета — Высшей школы экономики, 2010. — С. 21].

Иште МЖӨнүн ар кандай формалары бар экендиги көрсөтүлөт, атап айтканда:

- Бир жагынан мамлекет менен жеке уюм, фирма экинчи жагынан түзүлүүчү жана белгилүү бир зарыл же өзгөчө маанилүү, олуттуу иштерди аткарууну караган администрациялык келишимдин бир түрү болуп саналган мамлекеттик контракттар. Мындай келишимдер курулуш иштерин каржылоого, долбоорлоого жана аткарууга, ар кандай мамлекеттик кызматтарды көрсөтүүгө, башкаруу ишмердүүлүгүнө, мамлекеттик муктаждыктар үчүн товарларды жана продукцияларды жеткирүүгө, техникалык кызматтарды жана жардамдарды көрсөтүүгө жана башкаларга байланыштуу келишимдер болушу мүмкүн. МЖӨнүн бул формасынын өзгөчөлүгү мамлекет келишим түзүүдө менчик укугун жеке ишкерге өткөрүп бербестиги, ал эми келишимде каралган иштер (курулуш, материалдарды сатып алуу) тарабынан каралган каражаттар менен аткарылышы болуп саналат. мамлекет жана жеке сектор подрядчы катары ага берилген каражаттарды өз каалоосу боюнча тескөөгө укугу жок жана анын кызыкчылыгы белгилүү бир үлүшкө ээ болуу фактысынан турат жана биргелешип пайда алуу менен чектелет.

- Мамлекеттин карамагындагы мүлктү (имараттар, курулмалар, жабдуулар ж.б.) ижарага берүү, жана лизинг. Ижара мамилелеринин мазмуну жана маңызы жеке секторго мамлекеттик же муниципалитеттердин менчигинде турган мүлктү, имараттарды, курулуштарды ж.б. белгилүү бир мөөнөткө жана акы төлөп берүү болуп саналат. Калыптанган салт боюнча ижарага алынган мүлк кайтарылып берилүүгө тийиш жана аны тескөө укугу мамлекетке таандык. Бирок, атайын каралган учурларда, мыйзам ижарага алынган объектени сатып алуу мүмкүнчүлүгүн камсыз кылат. Ижара келишимдеринин жана мамилелеринин негизги өзгөчөлүгү – мамлекет мүлктү берүү менен ижаралык төлөм түрүндө пайда табат. Лизинг түзүлгөн учурларда лизинг алуучу катары чыккан жеке сектор өзү тарабынан ижарага алынган мамлекеттик же муниципалдык мүлктү сатып алууга укуктуу.

- Биргелешкен мамлекеттик-жеке мекемелер, ишканалар негизинен акционерлештирүү жолу менен же акцияларды чыгаруу менен коштолбогон тараптардын үлүштүк катышуусунун негизинде жана формасында түзүлөт. Жеке сектордун мүнөзү жана эркиндик даражасы анын биргелешкен капиталдагы үлүшүнө жараша болот. Үлүштөрүнө ылайык, келишимдин тараптарынын ортосунда тобокелдиктерди бөлүштүрүү да жүргүзүлөт.

МЖӨнүн корпоративдик формасын түзүү негиздүү жана дүйнөлүк практикада анын тамыры бар. Алсак, А.А. Ходырев Улуу Британияда

мамлекеттик жана жеке секторлордун өз ара аракеттенүүсүн камсыз кылган тарыхый оригиналдуу уюштуруучулук-укуктук форма коомдук корпорация (public corporation) же коомдук агенттик (public authority) болгондугун баса белгилейт, ал белгилүү бир коомдук муктаждыкты канааттандыруу менен байланышкан конкреттүү функцияларды аткаруу үчүн түзүлгөн, ал эми мындай корпорацияларда бийлик түзүүчү катары гана чыга алат, ал эми корпорациялардын кызматкерлери мамлекеттик кызматка эч кандай катышпайт [Клинова, М.В. Государство и частный капитал в поисках прагматичного взаимодействия. [Текст] / М.В. Клинова. — М.: ИМЭМО РАН, 2009. – С. 89-90].

- Концессиялар (же концессиялык макулдашуулар). Белгилей кетсек, МЖӨнүн бул формасы учурда барган сайын көбүрөөк өнүгүүгө жана жайылтууга ээ болууда. Анын негизги өзгөчөлүгү мамлекет мүлктүн толук ээси катары экинчи тарапка келишимде алдын ала каралган белгилүү бир функцияларды аткарууга ыйгарым укуктарды берет. Бул ыйгарым укуктардын бири жеке өнөктөшкө башка жактардын да, мамлекеттин өзүнүн да мындай иштерин болтурбоого, жокко чыгарууга өзгөчө укугу берилген. Түзүлгөн келишимде концессионер мамлекеттик же муниципалдык менчикти пайдалангандыгы үчүн тиешелүү акы төлөшү керектиги жана ал өндүрүлгөн продукцияга менчик укугуна ээ экендиги белгиленген. Келишимге ылайык, концессиянын жеке өнөктөшү баш ийүүгө, коомдук кызыкчылыктардын талаптарын бузууга укугу жок, келишимде каралган айрым кызматтарды көрсөтүүгө, аларды жалпыга жеткиликтүү кылууга жана аларга бирдей тарифти белгилөөгө милдеттүү. Кандайдыр бир себептер менен коомго коркунуч келип чыккан учурларда мамлекет келишимде каралбаган, мыйзамда каралган чараларды көрүүгө милдеттүү.

- Продукцияны бөлүштүрүү келишимдери. Бул форма салттуу концессияга көп жагынан окшош, бирок андан белгилүү айырмачылыктары да бар. Демек, эгерде концессияда өндүрүлгөн продукция толугу менен концессионерге таандык болушу керектиги каралса, анда продукцияны бөлүштүрүү келишиминде жеке тараптын өкүлү болгон өнөктөш продукциянын бир бөлүгүн гана алууга укуктуу жана макулдашууда бул бөлүк ачык түрдө каралышы керек.

«Мамлекеттик-жеке өнөктөштүк администрациялык-укуктук жонго салуунун объектиси катары» экинчи главасы эки бөлүмдөн турат.

«Мамлекеттик-жеке өнөктөштүктүн администрациялык-укуктук жонго салуунун субъектилери» деген экинчи главанын биринчи бөлүмүндө изденүүчү МЖӨ чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган мамлекеттик органдар, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары, мамлекеттик, муниципалдык ишканалар жана мекемелер менен бирдикте, тиешелүү иш чөйрөсүндөгү добуш берүүчү акцияларынын 50

жана бир пайызынан көбү мамлекетке таандык болгон акционердик коомдор же мамлекеттик органдар, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары, мамлекеттик, муниципалдык ишканалар жана мекемелер, акционердик коомдор, 50 же добуш берүүчү акцияларынын көбүрөөк пайызы мамлекетке таандык болгон чакан долбоорлор боюнча иштин тиешелүү чөйрөсүндө болот.

Жеке өнөктөштүн мамлекеттик-жеке өнөктөштүк долбоорлоруна катышуусу инфраструктуралык объектинин же инфраструктуралык кызмат көрсөтүүлөрдүн түрүнө, алардын тармактык тиешелүүлүгүнө, мамлекеттик-жеке өнөктөштүк долбоорунун максатына жана келишимдин тараптарынын мамлекеттик-жеке өнөктөштүк жөнүндө макулдашууларына жараша ар кандай формада болушу мүмкүн.

Азыркы МЖӨнүн маанилүү өзгөчөлүктөрүнүн бири анын оптималдаштыруу, тобокелдиктерди бөлүштүрүүнү рационалдаштыруу үчүн олуттуу потенциалды камтыганында жана ошол эле учурда алардын ар бирине таңуулоо мүмкүнчүлүгүн бергендиктен, аларды башкарууда олуттуу эффективдүүлүктү камсыздай ала турганында. Тараптар эч кандай эмес, бир гана тобокелдиктерди тартышат, ал эң жемиштүү, оптималдуу жол аркылуу минималдуу чыгым менен башкара алат жана мунун өз эсебинен болгондугу да абдан маанилүү.

Азыркы МЖӨ келишимин түзүү практикасында мамлекеттик сектор тарап тобокелдиктерди экинчи тарапка тобокелдиктерден качуу же көтөрүү каалоосу үчүн эмес, бирок мындай чара узак мөөнөттүү практика канчалык эффективдүү, этияттык менен чыгымдарды башкарууга көмөктөшкөндүктөн өткөрүп берет. МЖӨ контракттары боюнча салык төлөөчүлөрдөн инвесторлорго чындыгында өткөрүлүп берилген тобокелдиктер эң эффективдүү жана ойлонулган түрдө башкарылышын камсыз кылуу үчүн жеке сектор тарабында башка тарапка караганда алда канча көп себептер жана стимулдар бар экенин ачык көрсөтүп турат.

Азыркы учурда тобокелдиктерди оптималдуу, эң ойлонулган жана жоопкерчиликтүү бөлүштүрүүнү камсыз кылуу, чындыгында, МЖӨнүн ар кандай схемасынын негизги принциби жана милдети болуп саналат.

Долбоорду даярдоо, иштеп чыгуу менен байланышкан тобокелдиктерди талдоо жана жыйынтыктоо үчүн эң компетенттүү, профессионалдык жактан даярдалган, бул жагынан кабардар болгон тарап жактан кабыл алынышы керек, анын натыйжасында долбоордун жалпы наркы да өзү жана аны ишке ашыруу кыскартылууга тийиш, мындан тышкары, долбоорду ишке ашыруунун жүрүшүндө мүмкүн болгон бардык тобокелдиктер мүмкүн болгон минимумга чейин кыскартылат. Ошентип, пландоо менен байланышкан тобокелдиктер, практика көрсөткөндөй, мамлекеттин өкүлү болгон органдар тарабынан эң натыйжалуу

башкарылат, ал эми операциялык тобокелдиктер, эреже катары, экинчи тарап б.а. жеке жактар тарабынан натыйжалуураак башкарылат.

Белгилүү бир тобокелдиктер МЖӨнүн конкреттүү келишими боюнча долбоорду даярдоого байланыштуу сүйлөшүүлөрдүн стадиясында, ошондой эле бул келишимди түзүү стадиясында келип чыккандыктан, бул тобокелдиктерди бөлүштүрүү ушул этапта ишке ашырылышы керек.

Экинчи главанын *«Мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү ишке ашырууда мамлекеттик башкаруунун функциялары, методдору жана уюштуруусу»* экинчи бөлүмүндө МЖӨ азыркы учурда өнөктөштүктүн катышуучуларынын укуктук жактан компетенттүү жана акылга сыярлык жүрүм-туруму менен бул механизм болуп саналат деп белгиленген, аны андан ары өнүктүрүү жана оптималдаштыруу шартында экономиканын реалдуу секторунда финансылык кризистин алдын алууга, эскертүүгө же андан чыгууга же жумшартууга байланышкан көйгөйлөрдү чечүү үчүн мамлекет менен бирдикте бизнести багытта алат.

Б.М. Лазаревдин пикиринде, мамлекеттик башкаруунун мазмуну деп мамлекеттик башкаруунун максаттары, милдеттери, функциялары жана ыкмалары жана бийлик фактору түшүнүлөт. Ошондуктан, эгерде мамлекеттик башкаруунун функциялары анын мазмунунун ажырагыс бөлүгү болсо, анда мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү ишке ашырууда мамлекеттик башкаруунун функцияларын талдоо максатка ылайыктуу [Лазарев, Б.М. Компетенция органов управления. [Текст] / Б.М. Лазарев. – М., 1972. – С. 29-44].

Мисалы, Л. Мицкевич белгилегендей, функция мамлекеттик башкаруунун мазмунуна кирет, анын өзөгүн түзөт жана мамлекеттик-башкаруучулук мазмунунун негизги элементи болуп саналат [Мицкевич, Л.А. Очерки теории административного права: современное наполнение: монография. [Текст] / Л.А. Мицкевич. – М: Проспект, 2015. – С. 160].

И.П. Давыдова белгилегендей, муниципалдык жана мамлекеттик функцияларды мыйзамдык деңгээлде аныктоо зарыл, анткени алар мамлекеттик жана муниципалдык кызматтарды көрсөтүүдө мамлекеттик бийлик органдарынын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын ишмердүүлүгүнө түздөн-түз байланыштуу. Мыйзамдарда бул түшүнүктөрдүн жоктугу укукту колдонуунун белгисиздигин шарттайт [Давыдова, И.П. Государственные (муниципальные) услуги и функции: сущность правовых категорий [Текст] //Конституционное и муниципальное право. – 2013. № 9. – С. 25–27].

Аткаруу бийлик органдарынын мамлекеттик функцияларын талдап чыккандан кийин, мамлекеттик-жеке өнөктөштүк менен мамлекеттик башкаруу функцияларынын катышы функцияларды аткаруу аткаруу бийлигинин милдети экендигинде туюнтулган деген тыянак чыгарууга болот. Аткаруу бийлик органдарынын функциялары мамлекеттик

башкаруунун ар кандай формалары аркылуу ишке ашырылышы мүмкүн, алардын бири – мамлекеттик-жеке өнөктөштүк.

Бирок, мамлекеттик органга жүктөлгөн функцияны аткаруу процессин ишке ашыруу үчүн мамлекеттик тараптын ырааттуу иш-аракеттеринин алгоритми талап кылынат. Ыйгарым укуктуу укук субъектилеринин өз компетенциясын ишке ашыруу жана мамлекеттик кызматтарды көрсөтүү максатында ырааттуу аткарылуучу иш-аракеттерди жүзөгө ашыруунун ченемдик белгиленген тартиби Ю.А. Тихомиров тарабынан администрациялык процедура катары аныкталган [Тихомиров, Ю.А. Административная реформа в России : научно-практическое пособие [Текст] / С.Е. Нарышкина, Т.Я. Хабриевой. – М.: ИНФРА-М, 2006. – С. 136]. Ошентип, мамлекеттик-жеке өнөктөштүк долбоорун ишке ашыруу үчүн аткаруу бийлиги администрациялык процедуранын белгилүү бир тартибин сактоосу зарыл.

МЖӨ долбоорун ишке ашырууга салымдар өнөктөштөрдүн материалдык же материалдык эмес активдери болушу мүмкүн.

Мында материалдык баалуулуктар (анын ичинде, бирок алар менен чектелбестен) акча каражаттары, анын ичинде мамлекеттик бюджеттин каражаттары, кыймылдуу жана кыймылсыз мүлк, анын ичинде ишканалар мүлктүк комплекстер, товарлар жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында тыюу салынбаган башка объектилер катары таанылат.

Материалдык эмес активдер мамлекеттик өнөктөштүн милдеттенмелерин аткаруу кепилдиктери (анын ичинде, бирок алар менен чектелбестен) таанылат; интеллектуалдык менчик укуктарынын объектилери, доомат кылуу укугу, жеке мүлктүк эмес укуктар, маалымат ж.б.

МЖӨ долбоорун ишке ашырууга инвестициялардын булактары болуп төмөнкүлөр саналат: республикалык жана (же) жергиликтүү бюджеттин каражаттары; мамлекеттик өнөктөштүн каражаттары; мамлекеттик жана/же муниципалдык менчикти мамлекеттик өнөктөш башкарган; жеке өнөктөштөрдүн каражаттары; тартылган жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында тыюу салынбаган башка каражаттар.

МЖӨ долбоорлоруна салымдар 49 жылга чейин берилиши мүмкүн.

МЖӨ долбоорун ишке ашыруунун этаптары:

- 1) МЖӨ долбоорун демилгелөө;
- 2) МЖӨ долбоорун даярдоо;
- 3) жеке өнөктөштү тандоо боюнча конкурс өткөрүү;
- 4) МЖӨ жөнүндө келишим түзүү жана аны ишке ашыруу.

Үчүнчү глава «**Мамлекеттик-жеке өнөктөштүк институтун өнүктүрүүдөгү көйгөйлөр жана чектөөчү факторлор жана аларды чечүү жолдору**» эки бөлүмдөн турат.

Үчүнчү главанын «*Мамлекеттик-жеке өнөктөштүк институтун өнүктүрүүдөгү көйгөйлөр жана чектөөчү факторлор*» биринчи бөлүмүндө изденүүчү мамлекеттик-жеке өнөктөштүк калкка сапаттуу кызмат көрсөтүүлөрдү (иштерди) көрсөтүү үчүн коомдук мүлктү түзүү, өнүктүрүү, модернизациялоо, сактоо боюнча жеке чарба кылуучу субъектилерге өткөрүп берүүгө мүмкүндүк берүүчү мамлекеттик башкаруунун келечектүү администрациялык-укуктук формасы болуп саналат. Бирок мамлекеттик башкаруунун бул формасын иштеп чыгуу жана ишке ашыруу үчүн зарыл шарттар али түзүлө элек. Бул, биринчиден, мамлекеттик-жеке өнөктөштүк долбоорлорунун аз санында, экинчиден, мамлекеттик-жеке өнөктөштүктүн ар кандай укуктук формаларынын жоктугунан көрүнүп турат.

Изилдөө МЖӨгө инвесторлорду тартууда туш болгон кыйынчылыктарды аныктады. Ошентип, кыйынчылыктар долбоорлорду ишке ашыруунун узак мөөнөттөрү, тажрыйбанын жоктугу жана МЖӨ рыногунун катышуучуларынын долбоорлорду даярдоодогу компетенциясынын жетишсиз деңгээли менен байланышкан.

Учурда МЖӨнүн өнүгүшүнө бир катар факторлор тоскоол болууда. Алсак, Кыргызстандын азыркы экономикалык абалы узак мөөнөттүү долбоорлорго инвестиция тартууга терс таасирин тийгизүүдө. МЖӨгө чет өлкөлүк инвесторлорду тартууга макроэкономикалык факторлор да (анын ичинде саясий факторлор) да бөгөт болууда.

Кыргызстанда МЖӨнүн өнүгүшүнө макроэкономикалык факторлордон тышкары мамлекет менен бизнестин өз ара аракеттенишиндеги көйгөйлөр да тоскоол болууда. Бул көбүнчө мамлекеттин жана бизнестин МЖӨгө катышуусунун ар кандай максаттары менен шартталган. Мамлекеттик өнөктөш үчүн жеке өнөктөштүн эсебинен болгон көйгөйдү чечүү максаты коюлган. Инвестордун максаты кирешелүү бизнести түзүү.

Ушуга байланыштуу конструктивдүү диалогду куруу үчүн мамлекет бизнестин түпкү кызыкчылыгын, ошол эле учурда бизнес мамлекеттин пикирин жана МЖӨ долбоорлорунун коомдук (социалдык) маанисин эске алуусу зарыл.

МЖӨ долбоорлорун иштеп чыгуу менен байланышкан бардык проблемаларды шарттуу түрдө эки топко бөлүүгө болот:

- 1) инвесторлор туш болгон көйгөйлөр;
- 2) мамлекеттин алдында турган көйгөйлөр [Дралов, В.В. Правовое обеспечение управления органами внутренних дел. Дисс. ...канд. юрид. наук. [Текст] / В.В. Дралов — М.: Академия управления МВД России, 2001. — С. 45].

Банктардан кредиттерди алуунун учурдагы шарттары инвесторлордун МЖӨ катышуу мүмкүнчүлүгүнө терс таасирин тийгизүүдө. Көбүнчө

жогорку пайыздык чендер жеке инвестор үчүн долбоорго катышууну пайдасыз кылат.

Ошондой эле потенциалдуу инвесторлорго ченемдик-укуктук базанын жеткиленсиздик көйгөйү таасир этүүдө. Ошол эле учурда, жеке инвесторлор үчүн алардын тобокелдиктерин жогорулаткан чектөө болуп, мамлекет тарабынан долбоорлорду методологиялык жактан иштеп чыгуунун төмөн деңгээли жана МЖӨгө катышуунун реалдуу практикасынын жоктугу саналат.

Кыргызстанда МЖӨ өнүгүүсү алгачкы этапта болгондуктан, тажрыйбанын жетишсиздигинен тышкары, мамлекет МЖӨ тармагында чектелген сандагы квалификациялуу кадрлардын көйгөйүнө туш болууда. Потенциалдуу инвесторлорду тартуу жана МЖӨ өнүктүрүү жаатында компетенциялар жетишсиз. Бул жерде иштеп жаткан кызматкерлер тарабынан керектүү компетенцияларга ээ болуу да, ошондой эле кадрларга жогорку квалификациялуу адистерди кошумча тартуу зарыл.

Үчүнчү главанын *«Мамлекеттик-жеке өнөктөштүк институтун өнүктүрүүдөгү тоскоолдуктарды жеңүү боюнча сунушталган чечимдер»* деген экинчи бөлүмүндө изденүүчү учурда Кыргызстанда ишкердикти өнүктүрүүгө олуттуу тоскоолдуктар бар экенин белгилейт: администрациялык тоскоолдуктар, салык системасы, жагымсыз инвестициялык климат, чакан жана орто бизнести жана инновацияларды мамлекеттик колдоонун чектелген мүмкүнчүлүктөрү. Азыркы экономикалык конъюктураны реформалоо үчүн мамлекеттин финансылык ресурстары жетишсиз. Бюджеттин тартыштыгы көйгөйүн чечүүнүн бирден-бир жолу саламаттыкты сактоо, билим берүү жана башкалар сыяктуу социалдык маанидеги стратегиялык маанилүү тармактарды каржылоону кыскартуу болуп калды. Учурдагы кризистик кырдаалда чечүү жолдорун издөөнүн чектерин кеңейтүү, атап айтканда, мамлекеттик-жеке өнөктөштүк механизмдин ишке ашырууга багыт алуу зарыл.

Кыргызстандын экономикасы оор күндөрдү башынан кечирүүдө. Ата мекендик экономиканы атаандаштыкка жөндөмдүү деңгээлде кармап туруу үчүн жеке инвестицияларды тартуу өтө маанилүү.

Долбоорлор үчүн жеке өнөктөштү тандоо конкурстун негизинде, атаандаштыктын негизинде жүргүзүлүшү керек, бул мамлекет менен жеке өнөктөштүн ортосундагы кызыкчылыктардын тең салмактуулугун сактоого мүмкүндүк берет. Катышуучуларды тандоонун атаандаштык принциби МЖӨ долбоорлорунун натыйжалуулугун жогорулатуу үчүн олуттуу потенциалга ээ.

МЖӨ институтун, ошондой эле бул чөйрөдөгү атаандаштык мамилелерди өнүктүрүүнүн артыкчылыктан милдеттери катары төмөнкүлөрдү атаса болот:

- МЖӨ жөнүндө мыйзамга мыйзам алдындагы актыларды кабыл алуу, ошондой эле методикалык материалдарды иштеп чыгуу, алар башка нерселер менен катар ар кандай баштапкы шарттарда жеке өнөктөштү тандоо маселелерин чечет;

- мамлекеттик кызматчылардын квалификациясын жогорулатуу, анын ичинде ЖОЖдордо МЖӨ жаатында адистештирилген билим берүү программаларын түзүү аркылуу;

- бизнес коомчулугунда тарбиялык иштерди жүргүзүү [Жамолетдинова, Л.М. Развитие конкуренции в сфере государственно-частного партнерства [Текст] // Современные проблемы науки и образования. — 2015. — № 2. — С. 278].

ТЫЯНАКТАР

Кыргыз Республикасындагы мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү администрациялык-укуктук жөнгө салуу боюнча бул диссертациялык изилдөө диссертациянын текстинде чагылдырылган айрым тыянактарды жана сунуштарды чыгарууга мүмкүндүк берет.

1. Мамлекеттик-жеке өнөктөштүк – ишмердүүлүктүн кеңири чөйрөсүндө улуттук жана эл аралык, масштабдуу жана жергиликтүү, бирок ар дайым социалдык мааниге ээ долбоорлорду ишке ашыруу максатында мамлекет менен бизнестин уюштуруу союзу.

2. 1990-жылдардын ортосунан баштап дээрлик бардык рынок экономикасында мамлекеттик-жеке өнөктөштүккө кызыгуунун байкалаарлык өсүшү байкалды. Бул, биринчи кезекте, кызмат көрсөтүү инфраструктурасын жана башка мамлекеттик кызматтарды көрсөтүү чөйрөсүнө, ошондой эле мамлекеттик инфраструктураны жана мамлекеттик кызмат көрсөтүүлөрдү каржылоо жана башкаруу чөйрөсүнө тиешелүү.

3. Мамлекеттик-жеке өнөктөштүктүн калыптанган жана пайда болгон жаңы формалары жана моделдери кыйла ар түрдүү.

4. Мамлекеттик-жеке өнөктөштүк – мамлекеттик бийлик органы менен жеке чарба жүргүзүүчү субъектинин коомдук кызыкчылыкта кызматташуусунун комплекстүү администрациялык-укуктук механизми, жоопкерчиликтүү өнөктөштөрдүн ортосундагы айырмачылык, анын ичинде тобокелдиктерди тескөө, болжолдонгон чыгашалар менен кирешелер, узак мөөнөттүү татаал структурага ээ функционалдык-максаттуу финансылык, мүлктүк, уюштуруучулук жана башкаруучулук, билим берүү жана компетенттүүлүк, илимий жана инновациялык консолидациялоо.

5. Кыргызстанда жүргүзүлүп жаткан администрациялык реформа жана мамлекеттик башкаруу системасын өркүндөтүү боюнча жүргүзүлүп

жаткан чаралар, башкалардын катарында коомчулук менен байланыштын бир катар багыттарында мамлекеттик башкаруунун натыйжалуулугун жогорулатуу максатында мамлекеттик-жеке өнөктөштүк шарттарында ири инвестициялык жана башка долбоорлорду ишке ашыруу милдеттерин аныктайт.

6. МЖӨнүн экономикага көрүнүктүү таасири жана жаңы өндүрүштөрдүн жана инфраструктуранын көптөгөн элементтеринин пайда болушунда, инвестициялардын өсүшүнөн жана капиталдын агымынын активдешүүсүнөн стагнация, жаңы технологияларды өнүктүрүү жана киргизүү, башкаруу жана уюштуруу методдору байкалган мындай таасирдин натыйжалары жөнүндө азыртан эле айтууга болот.

7. МЖӨ түрүндө ишке ашырылган кызматташтык, өз ара аракеттенүү мындай өнөктөштүктүн катышуучулары МЖӨнүн ар кандай долбоорлорун ишке ашырууда көп учурда ала турган жана иш жүзүндө ала турган ар кандай артыкчылыктарды, мүмкүнчүлүктөрдү жана артыкчылыктарды камтыйт. Чынын айтканда, эгерде башкача болгондо мындай шериктештик жокко чыгарылмак.

8. МЖӨдө али толук ишке ашырыла элек олуттуу потенциал бар, ал аны оптималдаштыруу аркылуу кызматташуунун натыйжалуулугун жогорулатуунун, ар кандай чыгымдардын түрлөрүн кыскартуунун, тобокелдиктердин өзү катары тобокелдиктер менен байланышкан милдеттерди сарамжалдуу бөлүштүрүүнүн реалдуу мүмкүнчүлүгүнөн турат, долбоорлорду иштеп чыгууну да, аларды ишке ашырууну да тездетүүгө, ошондой эле аларды каржылоону оптималдаштырууга, аны ишке ашыруунун узак мөөнөтүн караган келишимди түзүүдө мамлекеттик сектор тарабынан сезилерлик алгачкы кирешени жана пайда алууну көздөйт.

9. МЖӨ мамлекетке жеке капиталды компенсациялоочу, кайтарымдуу негизде, эреже катары, ал үчүн кирешелүү, пайдалуу, бирок мамлекеттин кызыкчылыктары көрсөтүлгөн жана корголгон шартта пайдаланууга, жүгүртүүгө киргизүүгө тараптардын эч биринин коррупциялык аракеттерине жол бербеген жана мыйзамды сыйлаган, жогорку квалификациялуу адистер тарабынан, ошондой эле жеке өнөктөш тарабынан долбоорлорду саясий лоббирлөө шартында кеңири мүмкүнчүлүк берет.

10. Мамлекет үчүн долбоорлорду ишке ашырууга жеке өнөктөштөрдү тартуу бир катар тобокелдиктер менен байланышкан. Ошентип, мамлекеттик өнөк үчүн тобокелдиктер жеке өнөктөштүн потенциалдуу ишенимсиздиги, анын компетенциясынын жетишсиз деңгээли, ошондой эле бизнестин узак мөөнөттүү инвестицияларга кызыккандыгынын төмөндүгү менен байланышкан.

11. Инвесторлор үчүн МЖӨ катышуу тобокелдиги координациянын төмөн деңгээли, эффективдүү эмес мамлекеттик башкаруу, татаал жана узакка созулган уруксат берүү жол-жоболору, келишимдерди сактоо жагынан мамлекеттик мекемелердин потенциалдуу ишенимсиздиги менен байланышкан. Инвесторлор үчүн негизги тобокелдик долбоорлордун кирешелүүлүгүнүн жетишсиз деңгээли, ошондой эле кредиттик ресурстардын кымбаттыгы менен байланышкан инвестициялардын кайтарылбай калуу ыктымалдыгында жатат.

Инвесторлор үчүн тобокелдиктер саясий тобокелдиктер, финансылык тобокелдиктер жана мыйзамдык тобокелдиктер болуп бөлүнөт.

ДИССЕРТАЦИЯНЫН ТЕМАСЫ БОЮНЧА ЖАРЫЯЛАНГАН ИЛИМИЙ МАКАЛАЛАРДЫН ТИЗМЕСИ:

1. Кубатбек уулу Нарынбек. Понятие государственно-частного партнерства [Текст] / Кубатбек уулу Нарынбек // Вестник КГЮА. - 2016. - № 4. - 181-183 б.б. URL: <https://vestnik.ksla.kg/images/PDFs/2016/vestnik-%E2%84%964-2016.pdf>

2. Кубатбек уулу Нарынбек. Государственно-частное партнерство как объект административно-правового регулирования [Текст] / Кубатбек уулу Нарынбек // Вестник КГЮА. - 2016. - № 4. - 183-186 б.б. URL: <https://vestnik.ksla.kg/images/PDFs/2016/vestnik-%E2%84%964-2016.pdf>

3. Кубатбек уулу Нарынбек. Основные модели и формы партнерства [Текст] / Кубатбек уулу Нарынбек // Вестник КГЮА. - 2017. - № 1. - 137-140 б.б. URL: <https://vestnik.ksla.kg/images/PDFs/2017/vestnik-%E2%84%961-2017.pdf>

4. Кубатбек уулу Нарынбек. Распределение рисков в государственно-частном партнерстве [Текст] / Кубатбек уулу Нарынбек // Вестник КГЮА. - 2017. - № 1. - 140-142 б.б. URL: <https://vestnik.ksla.kg/images/PDFs/2017/vestnik-%E2%84%961-2017.pdf>

5. Кубатбек уулу Нарынбек. История государственно-частного партнерства [Текст] / Кубатбек уулу Нарынбек // Вестник КГЮА. - 2017. - № 4. - 155-157 б.б. URL: <https://vestnik.ksla.kg/images/PDFs/2017/vestnik-%E2%84%964-2017.pdf>

6. Кубатбек уулу Нарынбек. Некоторые особенности правового регулирования государственно-частного партнерства [Текст] / Кубатбек уулу Нарынбек // Вестник КГЮА. - 2017. - № 4. - 157-159 б.б. URL: <https://vestnik.ksla.kg/images/PDFs/2017/vestnik-%E2%84%964-2017.pdf>

7. Кубатбек уулу Нарынбек. Правовая природа государственно-частного партнерства [Текст] / Кубатбек уулу Нарынбек // Вестник филиала «Российский государственный социальный университет». - 2022. - № 1(25). - 95-98 б.б. URL: https://www.elibrary.ru/title_about_new.asp?id=64153

8. Кубатбек уулу Нарынбек. Признаки понятия «государственно-частное партнерство» [Текст] / Кубатбек уулу Нарынбек // Вестник филиала «Российский государственный социальный университет». – 2022. - № 1(25). – 98-101 б.б. URL: https://www.elibrary.ru/title_about_new.asp?id=64153

9. Кубатбек уулу Нарынбек. Особенности применения государственно-частного партнерства [Текст] / Кубатбек уулу Нарынбек // Наука, новые технологии и инновации Кыргызстана – 2022. - №6. - 2022. - № 6. – 79-82 б.б. URL: https://www.elibrary.ru/title_about_new.asp?id=68262

10. Кубатбек уулу Нарынбек. Государственно-частное партнерство как форма взаимодействия государства и частного сектора [Текст] / Кубатбек уулу Нарынбек // Наука, новые технологии и инновации Кыргызстана – 2022. - №6. - 2022. - № 6. – 82-85 б.б. URL: https://www.elibrary.ru/title_about_new.asp?id=68262

Кубатбек уулу Нарынбектин «Кыргыз Республикасында мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү административдик-укуктук жөнгө салуу» темасында 12.00.14 - административдик укук; каржылык укук;

маалымат укук адистиги боюнча юридика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациялык ишинин

РЕЗЮМЕСИ

Негизги сөздөр: мамлекеттик-жеке өнөктөштүк, мамлекеттик-жеке өнөктөштүктүн тарыхы, өнөктөштүктүн моделдери, өнөктөштүктүн формалары, административдик-укуктук жөнгө салуу объектиси, административдик-укуктук жөнгө салуу, өнөктөштүк, өнөктөш.

Изилдөөнүн объектиси болуп Кыргыз Республикасындагы мамлекеттик-жеке өнөктөштүккө байланыштуу келип чыккан коомдук мамилелер эсептелет.

Изилдөөнүн предмети болуп Кыргыз Республикасындагы мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү укуктук жөнгө салууну жөнгө салуучу мыйзамдардын ченемдери саналат.

Диссертациялык изилдөөнүн максаты Кыргыз Республикасындагы мамлекеттик-жеке өнөктөштүктүн административдик-укуктук жөнгө салынышын комплекстүү теориялык жана укуктук талдоо, жогоруда көрсөтүлгөн чөйрөдөгү Кыргыз Республикасынын мыйзамдарын өнүктүрүүнүн тенденцияларын аныктоо жана анын натыйжалуулугун жогорулатууга жана өркүндөтүүгө багытталган рекомендацияларды жана сунуштарды иштеп чыгуу болуп саналат.

Изилдөөнүн методологиялык негизин (талдоо жана синтез, абстракциялоо жана комплекстүү мамилени жалпылоо) жана жеке (салыштырма укук таануу, тарыхый-укуктук, логикалык анализ) изилдөө ыкмалары түздү.

Изилдөөнүн илимий жаңылыгы. Иште биринчи жолу мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү административдик-укуктук жөнгө салууга тиешелүү негизги концепциялар иштелип чыккан жана такталган; мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү административдик-укуктук жөнгө салуунун өнүгүшүнө изилдөө жүргүзүлдү; мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү укуктук жөнгө салууну жакшыртуу боюнча сунуштар иштелип чыккан.

Алынган натыйжалардын **практикалык мааниси** иштелип чыккан илимий-практикалык жоболор мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү жөнгө салуучу Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү үчүн пайдаланылышы мүмкүн экендигинде турат. Мындан тышкары, автор тарабынан түзүлгөн корутундулар, сунуштар жана рекомендациялар окуу процессинде «Административдик укук», «Жарандык укук» сыяктуу сабактарды окутууда колдонулушу мүмкүн.

Колдонуу чөйрөсү: административдик укук, жарандык укук, каржы укук.

РЕЗЮМЕ

диссертации Кубатбек уулу Нарынбека на тему: «Административно-правовое регулирование государственно-частного партнерства в Кыргызской Республике» на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности: 12.00.14 – административное право; финансовое право; информационное право

Ключевые слова: государственно-частное партнерство, история государственно-частного партнерства, модели партнерства, формы партнерства, объект административно-правового регулирования, административно-правовое регулирование, партнерство, партнеры.

Объектом исследования являются общественные отношения, возникающие в связи с государственно-частным партнерством в Кыргызской Республике.

Предметом исследования являются нормы законодательства, регулирующие правовое регулирование государственно-частного партнерства в Кыргызской Республике.

Цель диссертационного исследования – комплексный теоретико-правовой анализ административно-правового регулирования государственно-частного партнерства в Кыргызской Республике для определения тенденций его развития и выработка рекомендаций и предложений, направленных на повышение эффективности и совершенствования законодательства Кыргызской Республики в вышеуказанной сфере.

Методологическую основу исследования составили (анализа и синтеза, абстрагирования и обобщения комплексного подхода) и частные (сравнительного правоведения, историко-правовой, логического анализа) методы исследования.

Научная новизна исследования. Впервые в работе разработаны и уточнены базовые понятия, связанные с административно-правовым регулированием государственно-частного партнерства; проведено исследование развития административно-правового регулирования государственно-частного партнерства; выработаны рекомендации по совершенствованию правового регулирования государственно-частного партнерства.

Практическая значимость полученных результатов состоит в том, что разработанные научно-практические положения могут быть использованы для внесения в установленном законом порядке изменений и дополнений в законодательство Кыргызской Республики, по регулированию государственно-частного партнерства. Кроме того, сформулированные автором выводы, предложения и рекомендации могут быть использованы в учебном процессе при преподавании таких дисциплин, как «Административное право» и «Гражданское право».

Область применения: административное право, гражданское право, финансовое право.

SUMMARY

dissertations of **Kubatbek uulu Narynbek on the topic: Administrative and legal regulation of public-private partnership in the Kyrgyz Republic**” for the degree of candidate of legal sciences in the specialty: 12.00.14 – administrative law; financial right; information law

Keywords: public-private partnership, history of public-private partnership, partnership models, forms of partnership, object of administrative and legal regulation, administrative and legal regulation, partnership, partners.

The object of the study is public relations arising in connection with public-private partnerships in the Kyrgyz Republic.

The subject of the study is the norms of legislation governing the legal regulation of public-private partnership in the Kyrgyz Republic.

The purpose of the dissertation research is a comprehensive theoretical and legal analysis of the administrative and legal regulation of public-private partnership in the Kyrgyz Republic in order to determine the trends in its development and develop recommendations and proposals aimed at improving the efficiency and improvement of the legislation of the Kyrgyz Republic in the above area.

The methodological basis of the study was (analysis and synthesis, abstraction and generalization of an integrated approach) and private (comparative law, historical-legal, logical analysis) research methods.

Scientific novelty of the research. For the first time in the work, the basic concepts related to the administrative and legal regulation of public-private partnerships have been developed and refined; a study of the development of administrative and legal regulation of public-private partnership was carried out; recommendations have been developed to improve the legal regulation of public-private partnership.

The practical significance of the results obtained lies in the fact that the developed scientific and practical provisions can be used to introduce changes and additions to the legislation of the Kyrgyz Republic in accordance with the procedure established by law, regulating public-private partnership. In addition, the conclusions, suggestions and recommendations formulated by the author can be used in the educational process when teaching disciplines such as "Administrative Law" and "Civil Law".

Scope: administrative law, civil law, financial law